

NECTARIST

saving bees supporting beekeepers

BASISCURSUS IMKEREN

Hoe start ik als imker?

Johan De Vleeshouwer

DISCLAIMER

De inhoud van deze cursus is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik, openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, behoudens toestemming van de auteur.

VOORWOORD

Graag wens ik **Corneel De Windt** te danken voor het nalezen van deze cursus. Zijn gedegen kennis over imkeren en jarenlange ervaring hebben een belangrijke impact gehad op de totstandkoming van deze cursus.

Dank aan **Erik Goris** voor de urenlange discussies met tot betrekking het leven van bijen en (al dan niet) oordeelkundige imkerteknieken. Zijn bijzondere inzichten hebben mij bijgeleerd om altijd met een 'open vizier' tegen de zaken aan te kijken.

Zowel Corneel en Erik beschouw ik als mijn twee 'leermeesters'. Beide heren hebben een enorme impact gehad op mijn persoonlijke ontwikkeling als imker.

Ook **Tim De Belder** verdient een woord van dank. Als winkelverantwoordelijke heeft hij een zeer belangrijk deel van de operationele werking van Nectarist op zich genomen zodat ik alle ruimte kreeg om zorgeloos deze cursus te schrijven en uit te werken.

Last but not least wil ik graag mijn vrouw **Maja Werquin** danken. Ze zorgt ervoor dat ik mijn dromen realiseer en toch met mijn voeten op de grond blijf staan. Ze is de spreekwoordelijke 'sterke vrouw' achter dit project, doordat ze me dag na dag steunt.

INLEIDING

Imkeren heeft de laatste jaren aan populariteit gewonnen. Berichten over de hoge sterftcijfers bij bijen in het algemeen, zetten veel mensen aan tot actie. Men wordt zich meer bewust van hun leefomgeving en vraagt zich af wat ze zelf kunnen doen.

Zo werd ikzelf een aantal jaren geleden imker. Ik wilde zelf bijdragen om de overlevingskansen van bijen te doen toenemen en in 2016 richtte ik een stadsimkerij op, in mijn thuisstad Mechelen. Door het plaatsen van bijenkolonies in stedelijk gebied, wilde ik de problematiek van de bijen onder de aandacht brengen.

Ondertussen evolueerde de stadsimkerij naar een speciaalzaak in imkermaterialen en bijenteeltproducten. 'Nectarist' werd geboren en de initiële gedachte blijft bestaan: met Nectarist ondersteunen we zoveel mogelijk imkers met kwaliteitsvol materiaal én advies om van hun hobby een succes te maken. Onze baseline vat de kern van onze visie beknopt samen: *'saving bees, supporting beekeepers'*.

De 'nieuwe generatie' imkers hebben een druk leven (werk, relatie, kinderen, familie, hobby's, ...), maar willen zich graag inzetten voor de (honing)bijen. Een lessenreeks volgen die één of meerdere jaren duurt, lukt niet voor iedereen.

De online cursus die verbonden is aan deze cursustekst, biedt hier een antwoord op. Dankzij de online modules die we aanbieden, is tijdsgebrek niet langer een obstakel om zich te verdiepen in het imkeren. Lees, bekijk, herbekijk zoveel je wilt, zodat je van je hobby écht een succes kan maken.

In deze cursus bespreek ik alle belangrijke onderwerpen die je moet weten om succesvol door je eerste jaar als imker te komen. We bespreken het leven van de bij, hoe jij je bijenkast klaarmaakt, hoe je imkert (met praktische tips!) en hoe je je bijenkolonie gezond houdt. Als je dit tot een goed einde kunt brengen, ben je al heel ver!

Veel succes,

Johan De Vleeshouwer
Nectarist

www.nectarist.be/academy

INHOUD

INLEIDING	4
INHOUD	5
DEEL 1: HET LEVEN VAN DE BIJ	8
1. HET LEVEN VAN BIJEN.....	9
1.1. Waarom bijen zo belangrijk zijn	9
1.2. Plaats van de bij in het dierenrijk	10
1.3. Bijen: verschillende soorten en ondersoorten	12
1.4. De rol van wilde bijen, hommels en honingbijen	15
1.5. Habitat van bijen	17
1.6. Wat kunnen we doen?	23
2. BIOLOGIE VAN DE HONINGBIJ EN HAAR KOLONIE	25
2.1. Biologie, leven en basistaken van werksters, darren en de koningin	25
2.2. Anatomie van de honingbij	29
2.3. Geboortecyclus bijen.....	31
2.4. Werksters: leeftijdsafhankelijke taken.....	33
2.5. Het bijenvolk als superorganisme	34
2.6. Hoe bijen communiceren	36
2.7. Bijenjaar: Evolutie van het bijenvolk doorheen het jaar	38
3. BIJENTEELTPRODUCTEN.....	41
3.1. Honing	41
3.2. Stuifmeel	43
3.3. Propolis.....	43
3.4. Koninginnenbrij	44
3.5. Bijenwas.....	45
3.6. Bijengif.....	47
4. OVER BIJENHOUDEN EN IMKEREN	49
4.1. Het verschil tussen bijenhouden en (natuurlijk) imkeren.....	49
4.2. Imkeren in je tuin: 10 tips!	50
4.3. Imkeren: kostprijs en tijdsbesteding	53
4.4. Imkeren: een jaaroverzicht.....	54
DEEL 2: DE BIJENKAST & UITRUSTING.....	58
5. BIJENKASTEN EN TOEBEHOREN.....	59
5.1. Bijenruimte: wat hebben bijen nodig.....	59

5.2.	Bijenhuisvesting: een korte geschiedenis	61
5.3.	Opbouw van een bijenkast.....	62
5.4.	Verschillende types bijenkasten.....	64
6.	UITRUSTING EN BESCHERMKLEDIJ	70
6.1.	Met of zonder bescherming imkeren?	70
6.2.	Beschermkledij: handschoenen, vesten en broeken	71
6.3.	Gereedschap: Wat heb ik nodig?	72
7.	UW BIJENKAST KLAARMAKEN.....	75
7.1.	Hoe realiseer ik een goede bijenstand?	75
7.2.	Bijenkast schilderen of beitsen?.....	76
7.3.	Insmelten van waswafels	76
8.	BIJEN HUISVESTEN IN JE BIJENKAST	78
8.1.	Waar vind ik een goed bijenvolk?	78
8.2.	Praktische tips om je bijenkast op te starten	80
8.3.	Kan ik een bijenkast zomaar verplaatsen?	80
	DEEL 3: IMKEREN: BASISBEGRIPPEN & -TIPS	81
9.	INSPECTIES: WAAROP LETTEN?	82
9.1.	Voorjaarscontrole.....	83
9.2.	Groeicontrole	85
9.3.	Zwermcontrole	92
10.	BIJENVOLKEN VERMEERDEREN EN VERMINDEREN	96
10.3.	Bijenkolonies vermeerderen	96
10.4.	Bijenkolonies verenigen	100
11.	DE KONINGIN	103
11.3.	Het belang van de koningin.....	103
11.4.	Leeft de koningin nog?	104
11.5.	Redcellen	106
11.6.	Introductie koninginnenteelt	107
12.	HONINGOOGST	111
12.3.	Hoe honing oogsten?.....	111
12.4.	Lopende honing of crèmehoning?.....	114
12.5.	Honing verhitten?.....	116
12.6.	Voorschriften voor het etiket	116
12.7.	Honing laten testen?	116
13.	BIJENVOLKEN INWINTEREN	117
13.3.	Hoe maak ik de bijenkast winterklaar?	117

14. BIJENWAS	118
14.3. Productie van bijenwas	118
14.4. Waarom de zeshoekige celstructuur?	119
14.5. Samenstelling en eigenschappen van bijenwas	120
14.6. Wasmot: schadelijke insecten voor bijenwas	121
14.7. Vervalste bijenwas.....	123
14.8. Zuiverheid bijenwas nagaan.....	124
14.9. Eigen waskringloop maken?	125
DEEL 4: EEN GEZONDE BIJENKAST	128
15. BEDREIGINGEN VOOR BIJEN	129
15.3. Natuurlijke weerstand van bijen	129
15.4. Externe factoren die impact hebben op bijengezondheid	129
15.5. Externe vijanden voor bijen.....	130
15.4. Bijen kunnen ziek worden	136
15.5. Nabeschouwing	144
16. VARROAMIJT: DE GROTE BOOSDOENER?	145
16.1. Levenscyclus varroamijt	145
16.2. Ziektebeeld	147
16.3. Diagnose	147
16.4. Varroabehandeling: driegangenmenu	148
17. HYGIËNISCH IMKEREN	152
17.1. Tips om hygiënisch te imkeren.....	152
17.2. Logen van ramen	154
CONCLUSIE.....	155